

MATKAILUREITTEJÄ SUOMESSA

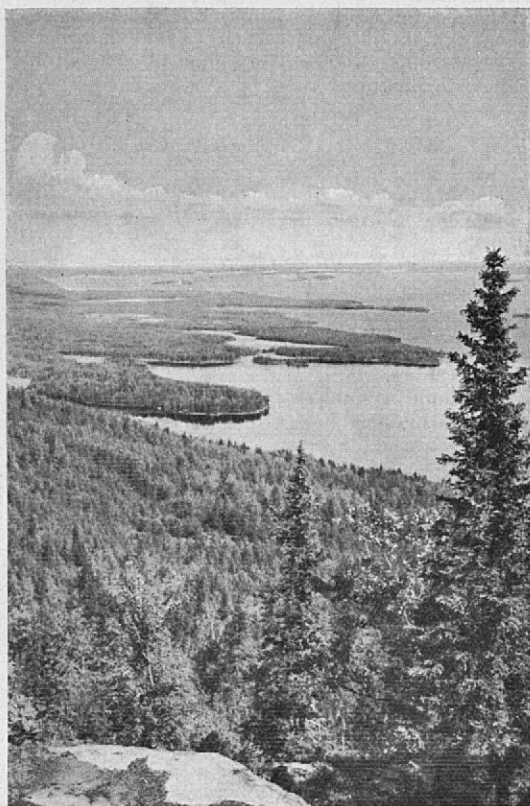
1 9 3 2

DANNING

MATKAILUREITTEJÄ SUOMESSA 1932

NÄKÖALA KOLILTA.

JULKAISIJA
SUOMEN MATKAILIJAYHDISTYS

HUOMAUTUKSIA.

Tämä julkaisu on tarkoitettu oppaaksi niille suomalaisille, jotka kesällä 1932 aikovat matkailla kotimaassaan.

Kaikki seuraavassa mainittavat aikataulut ovat voimassa aikana 1/6—31/8 1932, mikäli ei toisin mainita.

Painatuksen jälkeen aikatauluihin ja hintoihin tehdyistä muutoksista Suomen Matkailijayhdistys ei vastaa. Matkustajia pyydetään itse vertaamaan lähtö- ja tuloaikoja voimassaolevan »Suomen Kulkuneuvojen» aikatauluihin.

Tarkempia tietoja annetaan maksutta sekä suullisesti että kirjallisesti matkatoimistoista ja Suomen Matkailijayhdistyksen toimistosta, Helsinki, P. Esplanaadikatu 21.

Suomen Matkailijayhdistyksen jäsenet saavat 10 %:n alennuksen yhdistyksen majoissa ja liikennereiteillä voimassaolevista hinnoista.

MERKKIEN SELITYKSIÄ.

s = sunnuntaisin, *m* = maanantaisin, *ti* = tiistaisin, *k* = keskiviikkoisin, *to* = torstaisin, *p* = perjantaisin, *l* = lauantaisin.

☿ = arkipäivinä.

1. 2. 3. (rautatieaikatauluissa) = vaunuluokka.

☞ = makuuvaunu.

..... = pikajuna.

Milloin aikatauluissa ei ole päivämerkintöjä, liikenne on jokapäiväinen.

Makuuvaunujen kulusta on yksityiskohtaiset tiedot »Suomen Kulkuneuvoissa».

PAIKANNIMIHAKEMISTO.

(Numerot viittaavat reittien numeroihin.)

Aavasaksa 16	Kotka 5	Ruovesi 3
Antrea 10, 11	Kouvola 4, 5, 7	Saimaa 9
Aulanko-Karlberg 2	Kuopio 7, 9, 13	Salmijärvi 15
Elisenvaara 11, 12	Kuusamo 14	Savonlinna 8, 9, 12
Enontekiö 16	Lahti 4, 6	Simola 4, 9
Haapamäki 2, 12	Lappeenranta 4, 9	Sortavala 11
Hanko 1	Leppävirta 9	Suursaari 5
Heinävesi 9	Liinahamari 15	Tampere 2, 3
Helsinki 1, 2, 4, 5	Mikkeli 7, 8	Tornio 2, 16
Hämeenlinna 2, 3	Muhos 11	Turku 1
Imatra 9, 10	Näsijärvi 3	Vaala 11
Ivalo 15	Olavinlinna 8, 12	Vaitolahti 15
Joensuu 8, 11, 13	Oulu 2, 11, 14	Valamo 11
Jokiniemi 15	Oulujoki 11	Vehoniemi 3
Jyväskylä 6, 12	Paanajärvi 14	Vesijärvi 4, 6
Kajaani 7	Petsamo 15	Viipuri 4, 10, 11
Kangasala 3	Pieksämäki 7, 12	Vilppula 2, 3
Karlberg 2	Pielisjärvi 11	Virrat 3
Kauliranta 16	Porvoo 1	Virtaniemi 15
Kemi 2, 15	Puijo 7	Vuokatti 11
Kirkkonieni 15	Punkaharju 12	Vuoksenniska 9, 10
Koli 11	Päijänne 6	Vuonismaa 11
Kolttaköngäs 15	Riihimäki 2, 4	Yläluostari 15
Kontiomäki 7, 11	Rovaniemi 14, 15	Ähtäri 2, 3

MATKUSTAMINEN SUOMESSA.

Rautatieliikenne. Henkilöliikennettä välittävät pikajunat, matkustajajunat ja sekajunat. Pikajunissa on yleensä 1., 2. ja 3. luokan vaunuja (paikkalippu 1. lk. 20: —, 2. lk. 10: — ja 3. lk. 5: —), matkustajajunissa vain 2. ja 3. luokan vaunuja ja sekajunissa harvoin muita kuin 3. luokan vaunuja. Tupakoitsijoille ja tupakoitsemattomille on varattu eri vaunut tai vaununosastot. Makuuvaunua käytettäessä on lunastettava matkalipun lisäksi makuusijalippu (1. lk. 120: —, 2. lk. 60: — ja 3. lk. 30: —). Makuusijalippu voidaan tilata enintään 14 päivää aikaisemmin kuin makuusija tarvitaan sekä makuuvaunun lähtöasemalta että kaikilta muiltakin asemilta (viimeksimainituksa tapauksessa tilausmaksu 5: —). Ravintolavaunu seuraa pikajunia Helsingin—Viipurin, Helsingin—Turun ja Helsingin—Tampereen välillä.

3. luokan matkalippujen hinnat käyvät selville allaolevasta taulukosta (2. luokan lipun hinta on vastaava 3. luokan lipun hinta lisättynä 50 %:lla, 1. luokan lipun hinta 3-kertainen 3. luokan lipun hinta):

km	pen- niä	km	pen- niä	km	pen- niä	km	pen- niä	km	pen- niä	km	pen- niä
2	2 00	62	16 50	145	37 00	280	66 00	420	90 00	610	115 00
4	2 00	64	17 00	150	38 00	285	66 00	425	91 00	620	116 00
6	2 00	66	17 50	155	39 00	290	67 00	430	92 00	630	117 00
8	2 50	68	18 00	160	40 00	295	68 00	435	92 00	640	118 00
10	3 00	70	18 50	165	41 00	300	69 00	440	93 00	650	119 00
12	3 50	72	19 00	170	42 00	305	70 00	445	94 00	660	120 00
14	4 00	74	19 50	175	44 00	310	71 00	450	95 00	670	121 00
16	4 50	76	20 00			315	72 00			680	122 00
18	5 50	78	21 00	180	45 00	320	73 00	455	95 00	690	123 00
20	6 00	80	21 00	185	46 00	325	74 00	460	96 00	700	123 00
22	6 50	82	22 00	190	47 00			465	97 00	710	124 00
24	7 00	84	22 00	195	48 00	330	75 00	470	98 00	720	125 00
26	7 50	86	23 00	200	49 00	335	76 00	475	98 00	730	126 00
28	8 00	88	23 00			340	77 00			740	126 00
30	8 50	90	24 00	205	50 00	345	78 00	480	99 00	750	127 00
32	9 00	92	24 00	210	51 00	350	78 00	485	100 00		
34	10 00	94	25 00	215	52 00	355	79 00	490	100 00	760	128 00
36	10 50	96	25 00	220	53 00	360	80 00	495	101 00	770	128 00
38	11 00	98	26 00	225	54 00	365	81 00	500	102 00	780	129 00
40	11 50	100	26 00	230	55 00	370	82 00			790	130 00
42	12 00			235	56 00	375	83 00	510	103 00	800	130 00
44	12 50	105	27 00	240	58 00	380	84 00	520	104 00	850	138 00
46	13 00	110	29 00	245	59 00	385	84 00	530	106 00	900	146 00
48	13 50	115	30 00	250	60 00	390	85 00	540	107 00	950	154 00
50	14 00	120	31 00			395	86 00	550	108 00	1000	162 00
52	14 00	125	32 00	255	61 00	400	87 00	560	109 00	1200	195 00
54	14 50			260	62 00			570	111 00	1400	227 00
56	15 00	130	33 00	265	63 00	405	88 00	580	112 00	1600	260 00
58	15 50	135	34 00	270	64 00	410	89 00	590	113 00	1800	292 00
60	16 00	140	36 00	275	65 00	415	89 00	600	114 00	2000	324 00

Yksinkertainen matkalippu on voimassa enintään 50 km:n matkalla ainoastaan leimaamispäivän, yli 50 km:n matkalla viisi päivää, leimaamispäivä lukuunotettuna.

Pitempiä kiertomatkoja varten tarkoitettuja kuponkilippuja myydään matkatoimistoista, kaikilta kaupunkiasemilta sekä eräiltä muilta suuremmilta asemilta. Koko kuponkilipun hinta on sama kuin kaikkien siihen sisältyvien rautatie-, laiva- ja muiden kuponkien yhteenlaskettu hinta, siihen lisättynä 8: — 1. lk:n, 4: — 2. lk:n ja 2: — 3. lk:n

lipusta. Matka voidaan keskeyttää jokaisella rautatieasemalla, jolloin lippu muilla paitsi kupongin pääteasemilla on leimautettava. — Jonkin yhdistyksen tai suljetun seurueen järjestämään kiertomatkaan osallistuvat voivat saada n. s. seuruelipun muodossa 25 %:n alennuksen lipun hinnasta, mikäli osanottajia on 3. luokkaa käytettäessä vähintään 20, 2. luokkaa käytettäessä vähintään 15.

Matkatavara kuljetetaan matkatavaravaunussa erityisen taksan mukaan. Jokaiselle asemalle voidaan jättää matkatavaraa säilytettäväksi (säilytysmaksu 1: — koltilla vuorokaudessa). Asemilla on saatavina matkatavaravakuutuksia Eurooppalaisessa Tavara- ja Matkatavaravakuutus-Oy:ssä (vakuutusmaksu 2: — 1.000 mk:n vakuutussummasta).

Useimmilla kaupunki- ja risteysasemilla on asemaravintola.

Asemasillallepääsyä varten on näytettävä matkalippu tai lunastettava asemasiltalippu (1: —).

Laivaliikennettä ylläpidetään sekä rannikko- että sisävesistöillä. Kaikissa tärkeimmillä matkailureiteillä kulkevissa laivoissa on hyttipaikkoja sekä hyvät ravintolat.

Autoliikennettä ylläpitävät sekä auto-omnibussit että henkilövaunut. Osa autolinjoja on yhdysliikenteessä valtionrautateiden kanssa; paikkoja yhdysliikenteessä olevien autolinjojen autoihin voidaan tilata rautatieasemilta. Linja-autojen taksat ovat 50—70 penniä km:ltä.

Lentoliikennettä ylläpitää Aero Oy. kotimaassa Helsingin—Turun välillä.

Aikataulustot. Suomen Matkailijayhdistys julkaisee aikataulustoa »Suomen Kulkuneuvot» (hinta 7: —), joka ilmestyy v. 1932 1/1, 22/5 ja 1/10 ja sisältää rautateiden, höyrylaivojen ja linja-autojen kulkuvuorotiedot.

Matkatoimistot. Suomen ainoa täydellinen matkatoimisto on Suomen Matkatoimisto, Helsinki, P. Esplanadikatu 19 (haaraliike Stockmannin tavaratalossa). Koulumatkailutoimisto, Helsinki, Ratakatu 2, antaa koulu- ja seuramatkoja koskevia tietoja.

Tiedonantotoimistoja. Suomen Matkailijayhdistys, Helsinki, P. Esplanadikatu 21, laatii maksutta matkasuunnitelmia ja antaa tietoja matkoista Suomessa. Matkailijayhdistyksen osastot ylläpitävät tiedonantotoimistoja Kuopiossa Vuorikatu 23:ssa, Savonlinnassa Nälkälinnassa ja Viipurissa Pyöreässä tornissa. Sitäpaitsi Suomen Matkailijayhdistyksen asiamiehet neiti Ester Nikkinen Oulussa (Oy. Matkatarvike, Asemakatu 12, tai Torikatu 4, Kolmio) ja herra Otto Rytkönen Rovaniemellä antavat auliisti tietoja matkailijoille.

Varsinais-Suomen Matkailuyhdistyksellä on oma tiedonantotoimistonsa Turussa, Uudenmaank. 1.

Matkaoppaat. Suomen Matkailijayhdistys on julkaissut joukon Suomen eri matkailuseutuja selostavia matkaoppaita, joita on saatavissa julkaisijalta ja kirjakaupoista.

Hotellit ja ravintolat. Pääkaupungissa ja suurimmissa maaseutukaupungeissa on ensiluokkaisia hotelleja. Niiden hinnat ovat: 1 hengen huone 30: — alkaen, lounas 15—25: —, päivällinen 20—35: —, illallinen 25—40: —. Muiden hotellien ja matkustajakotien hinnat ovat halvemmat. Juomarahoja annetaan 10—15 % laskun määrästä, jollei laskuun ole merkitty 10 %:n lisäystä palveluksesta. Varsinaisen matkailukauden aikana on syytä etukäteen tilata hotelli-huoneet joko sähköitse tai kirjeellisesti.

Ravintoloissa maksaa aamiainen 10—25: —, päivällinen 15—25: — ja illallinen 15—30: —, yksinkertaisemmissa ruokaloissa vähemmän. Kahviloissa maksaa kahvi ja kahveileipä 5—8: —.

KIERTOMATKOJA SUOMESSA.

Jäljempänä kuvattavia matkailureittejä voidaan eri tavoin yhdistellä pitemmiksi kiertomatkoiksi. Seuraavassa mainitaan muutamia suosituimpia kiertomatkoja opastukseksi matkasuunnitelmia tehtäessä (lyhennykset: *j* = junassa, *l* = laivassa, *a* = autossa, *m* = moottoriveneessä, *v* = koskiveneessä):

1. Helsinki → *j* → Viipuri → *j* → Imatra → *j* → Vuoksenniska → *l* → Savonlinna → *l* → Punkaharju → *j* → Savonlinna → *l* → Kuopio → *j* → Kajaani → *j* → Kontiomäki → *j* → Vaala → *v/j* → Muhos → *j* → Oulu → *j* → Tampere (→ *j* → Hämeenlinna) → *j* → Helsinki tai Turku (reitit 4, 10, 9, 12, 9, 7, 11, 2; n. 7 päivää; hinta 2.lk.*j*/1.lk.*l* 762: 50, 3.lk.*j*/2.lk.*l* 533: —).
2. Helsinki → *j* → Lappeenranta → *l* → Savonlinna → *l* → Punkaharju → *j* → Sortavala → *l* → Valamo → *l* → Sortavala → *j* → Imatra → *j* → Viipuri → *j* → Helsinki → *j* → Turku (reitit 4, 9, 12, 11, 10, 4, 1; n. 7 päivää; hinta 2.lk.*j*/1.lk.*l* 571: —, 3.lk.*j*/2.lk.*l* 386: —).
- 3a. Helsinki → *j* → Viipuri → *j* → Imatra → *j* → Sortavala → *l* → Valamo → *l* → Sortavala → *j* → Vuonismahti → *m* → Koli → *m* → Vuonismahti → *j* → Joensuu → *l* → Savonlinna → *l* → Punkaharju → *j* → Savonlinna → *l* → Lappeenranta → *j* → Helsinki → *j* → Turku (reitit 4, 10, 11, 8, 12, 9, 4, 1; n. 11 päivää; hinta 2.lk.*j*/1.lk.*l* 767: —, 3.lk.*j*/2.lk.*l* 537: —).
- 3b. Helsinki → *j* → Viipuri → *j* → Imatra → *j* → Sortavala → *l* → Valamo → *l* → Sortavala → *j* → Vuonismahti → *m* → Koli → *m* → Vuonismahti → *j* → Kontiomäki → *j* → Vaala → *v/j* → Muhos → *j* → Oulu → *j* → Tampere (→ *j* → Hämeenlinna) → *j* → Helsinki tai Turku (reitit 4, 10, 11, 2; n. 7 päivää; hinta 2.lk.*j*/1.lk.*l* 754: 50, 3.lk.*j*/2.lk.*l* 559: —).
4. Helsinki → *j* → Viipuri → *j* → Imatra → *j* → Vuoksenniska → *l* → Savonlinna → *l* → Punkaharju → *j* → Savonlinna → *l* → Kuopio (Heinäveden kautta) → *l* → Savonlinna (Leppävirran kautta) (→ *l* → Mikkeli) → *j* → Helsinki → *j* → Turku (reitit 4, 10, 9, 12, 9, 12, 2, 1; n. 6 päivää; hinta 2.lk.*j*/1.lk.*l* 654: 50, 3.lk.*j*/2.lk.*l* 425: 50).
5. Helsinki → *j* → Lahti → *l* → Jyväskylä → *j* → Punkaharju → *j* → Savonlinna → *l* → Vuoksenniska → *a* → Imatra → *j* → Viipuri → *j* → Helsinki → *j* → Turku (reitit 4, 6, 12, 9, 10, 4, 1; n. 4 päivää; hinta 2.lk.*j*/1.lk.*l* 571: —, 3.lk.*j*/2.lk.*l* 389: —).
6. Helsinki → *j* → Lahti → *l* → Jyväskylä → *j* → Vilppula → *l* → Ruovesi → *l* → Tampere (→ *j* → Hämeenlinna) → *j* → Helsinki tai Turku (reitit 4, 6, 12, 2, 3, 2; n. 4 päivää; hinta 2.lk.*j*/1.lk.*l* 304: —, 3.lk.*j*/2.lk.*l* 213: —).
7. Helsinki → *j* → Hämeenlinna → *a* → Kangasala → *a* → Tampere → *j* → Helsinki tai Turku (reitit 2, 3, 2; n. 3 päivää; hinta 2.lk.*j* 148: —, 3.lk.*j* 106: —).
8. Oulu → *j* → Rovaniemi → *a* → Ivalo → *a* → Salmijärvi → *a/m* → Kolttaköngäs → *l* → Jäämeri → *l* → Liinahamari → *a* → Salmijärvi → *a* → Ivalo → *a* → Rovaniemi → *j* → Oulu (reitit 2, 15; n. 7 päivää; hinta 2.lk.*j* 645: —, 3.lk.*j* 591: —).

Yllämainittuihin matkakustannuksiin ovat makuupaikkalippujen hinnat sisällytetyt.

Eri reittien yhdistelymahdollisuuksia esittää havainnollisella tavalla takakannella oleva kaaviokartta.

MATKAILUREITTEJÄ SUOMESSA.

Seuraavassa esitetään Suomen tärkeimmät matkailureitit aikatauluineen ja lyhyine paikkakuntakuvauksineen. Rautatieliippujen hinnat käyvät selville aikatauluihin merkityistä kilometrimääristä ja sivulla 3 olevasta taulukosta. Laivareittien ja autolinjojen matkalippujen hinnat sisältyvät matkareittiselostuksiin.

Reitti 1.

HELSINKI—KARJAA (—HANKO)—TURKU.

Rautateitse:

2. 3.	1. 2. 3.	2. 3.	km		2. 3.	1. 2. 3.	2. 3.
815	1450	1815	0	← Helsinki	1255	1745	2230
1018	1616	2018	87	→ Karjaa	1054	1618	2028
1205	1735	2146	137	→ Hanko	910	1450	1850
910	1450	1850	—	← Hanko	1205	1735	2146
1036	1622	2034	—	← Karjaa	1035	1608	2012
1310	1827	2315	200	→ Turku	748	1400	1715

Lentokoneessa (290: —):

1540	← Helsinki	1340
1640	→ Turku	1245

Helsinki on Suomen tasavallan pääkaupunki ja samalla maan suurin kaupunki (255.000 asukasta). Se on tasavallan presidentin, valtioneuvoston ja korkeimpien tuomioistuinten olinpaikkana ja siellä kokoontuu Suomen eduskunta. Myöskin maan sivistyselämä keskittyy Helsinkiin, jossa m. m. valtionyliopisto sijaitsee. Kauppa- ja teollisuuskaupunkina Helsinki on Suomen ensimmäisiä.

Ulkoasultaan Helsinki tekee nykyaikaisen vaikutuksen; rakennusten väri on yleensä vaalea, mistä johtuu Helsingille annettu nimitys »Pohjolan valkea kaupunki». Eritäinkin on rakennustaiteellisesti huomattava Senaatintori, jonka ympärillä ja lähistöllä olevat julkiset rakennukset, Valtioneuvoston linna, Nikolainkirkko, Helsingin Yliopisto ja Yliopiston kirjasto, ovat rakennetut 1800-luvun alkupuolella yhtenäiseen uusklassilliseen tyyliin C. L. Engelin suunnittelun mukaisesti. Kaupungin muista rakennuksista ovat huomattavimmat Eliel Saarisen piirtämä Asematalo ja sen vieressä sijaitseva Suomen Kansallisteatteri, Turuntien varrella kohoava mahtava Eduskuntatalo, suomalaisen graniittiarkkitehtuurin suurenmoisimpia saavutuksia, ja vanhaan linnatyyliin rakennettu Kansallismuseo sekä kirkoista goottilaistyylinen Johanneksen kirkko ja kaupungin pohjoisosassa sijaitseva graniitista rakennettu Kallion kirkko. 1920-luvulla Helsingin rakennustoiminta on ollut varsin vilkasta, ja sinä aikana kohonneissa rakennuksissa ilmenee usein pyrkimys uusien tyyli-työtojen toteuttamiseen.

Kaupungin lukuisista museoista ja taidekokoelmista ovat huomattavimmat Suomen Kansallismuseo, joka sisältää esihistoriallisen, historiallisen ja kansatieteellisen osaston, Ateneumin sekä suomalaista että ulkomaista maalaus- ja kuvanveistotaidetta edustavat kokoelmat sekä Sinebrychoffin taidekokoelmat.

Helsingin ympäristön nähtävyyksistä ovat huomattavimmat Suomen kansanomaista kulttuuria esittävä Seura-saaren ulkomuseo, kaupungin edustalla seitsemällä saarella sijaitseva Suomenlinnan linnoitus historiallisine muistomerkkeineen sekä Korkeasaaren eläintarha.

Helsinki—Porvoo rautateitse:

	km	2. 3.	3.	2. 3.	3.	2. 3.
Helsinki . . . . . →	0	850	1145	1525	1720	2035
Porvoo . . . . . ←	62	1029	1308	1658	1848	2209
	km	2. 3.	3.	3.	2. 3.	2. 3.
Porvoo . . . . . →	0	713	920	1342	1552	1955
Helsinki . . . . . ←	62	854	1050	1510	1728	2132

Helsinki—Porvoo laivassa (s/s »Borgå» ja »J. L. Runeberg»; 1. lk. 23: —, 2. lk. 16: —):

s 10 ⁰⁰	↔ 10 ³⁰ , 15 ³⁰	↔ ← Helsinki . . . . . ←	s 22 ¹⁵	↔ 9 ⁴⁵ , 19 ⁴⁵
s 13 ¹⁵	↔ 13 ⁴⁵ , 19 ⁰⁰	↔ → Porvoo . . . . . →	s 19 ⁰⁰	↔ 6 ¹⁵ , 16 ³⁰

Helsingin läheisyydessä sijaitsee myöskin Porvoo, runoilijain ja taiteilijain kaupunki, jossa m. m. J. L. Runebergin koti on matkailijoiden nähtävänä.

Helsingin—Turun rata, n. s. rannikkorata, kulkee vanhojen sivistysseutujen läpi.

Karjaa—Hanko rautateitse: aikataulua ks. edeltä.

Helsinki—Hanko laivassa ulompaa avovesireittiä (s/s »Oihonna», »Ilmatar» ja »Arcturus»; 1. lk. 75: — 2. lk. 50: —):

s 11 ³⁰	ti 19 ⁰⁰	↔ ← Helsinki . . . . . ←	to 17 ⁰⁰
s 17 ³⁰	k 7 ⁰⁰	↔ → Hanko . . . . . →	to 11 ⁰⁰

Helsinki—Hanko sekä edelleen Turkuun laivassa sisempää saaristoreittiä (s/s »Ilma», »Norden» ja »Ahkera»; Helsinki—Hanko 1. lk. 45: —, 2. lk. 30: —, Helsinki—Turku 1. lk. 65: —, 2. lk. 50: —, Hanko—Turku 1. lk. 55: —, 2. lk. 40: —):

ti 15 ¹⁵ , k 15 ¹⁵ , l 15 ¹⁵	↔ ← Helsinki . . . . . ←	ti 23 ⁰⁰ , p 12 ⁰⁰ , s 23 ⁴⁵
k 8 ³⁰ , l 4 ⁰⁰ , s 4 ⁰⁰	↔ → Tammisaari . . . . . →	l 3 ³⁰ , s 15 ⁰⁰
k 13 ⁰⁰ , to 9 ⁰⁰ , s 8 ⁰⁰	↔ → Hanko . . . . . →	ti 14 ⁰⁰ , to 17 ⁰⁰ , s 11 ⁰⁰
to 18 ⁰⁰ , to 20 ⁰⁰ , s 19 ⁰⁰	↔ → Turku . . . . . →	m 15 ⁰⁰ , k 18 ⁰⁰ , l 6 ⁰⁰

Saaristoreitti käy m. m. kauniin Barönsalmen kautta.

Hanko on Suomen huomattavimpia satamakaupunkeja sekä kylpypaikkana paljon käytetty.

Karjaan ja Turun välillä radan varressa leviävät maanviljelysalueet ovat Etelä-Suomen laajimpia ja viljavimpia.

Turku on Suomen vanhin kaupunki ja entinen pääkaupunki (65.000 asukasta). Aina kristinuskon maahan-tulosta asti Turku on ollut Suomen piispan, sittemmin arkkipiispan asuinpaikkana, ja siellä sijaitsee maan vanhin hovioikeus (per. 1623). Turkuun perustettiin 1640 myöskin Suomen ensimmäinen yliopisto, joka Turun palon jälkeen 1828 siirrettiin Helsinkiin. Yksityisestä aloitteesta on Turkuun perustettu 1919 ruotsalainen yliopisto, Turun Akatemia, sekä 1922 suomalainen yliopisto, Turun Yliopisto. Kaupungin merkitys sivistyskeskuksena on siten edelleenkin melkoinen. Myöskin Turun kauppa- ja teollisuuskaupunkina Turku on huomattava.

Turun mainittavimmat nähtävyydet ovat tuomiokirkko ja linna. Turun tuomiokirkko, n. s. välitystyyliin 1200-luvulla rakennettu, on nykyisessä muodossaan vuosisatojen työn tulos; sen viimeinen perusteellinen restaurointi saatiin loppuunsaoritetuksi 1929. Lukuksine sivukappeleineen, hautamonumentteineen ja fresko- ja ikkunamaalauksineen kirkko on Suomen ja pohjoismaiden huomattavimpia historiallisia muistomerkkejä. — Aurajoen suussa sijaitseva Turun linna on vanhin Suomen keskiaikaisista linnoista. Se on perustettu 1200-luvun lopulla ja saanut nykyisen asunsa 1500-luvulla. Linnaan on sijoitettu Turun historiallinen museo. — Myöskin Turun Taidemuseo on mainitsemisen arvoinen.

Reitti 2.

HELSINKI—HÄMEENLINNA—TAMPERE—HAAPAMÄKI—SEINÄJOKI—OULU—KEMI—TORNIO.

Rautateitse:

2.	3.	2.	3.	2.	3.	km			2.	3.	2.	3.	2.	3.	2.	3.
1055	1610	1835	2050	0		0	←Helsinki	←	800	1002	1250	1810	2310			
1257	1836	2132	2313	108		108	←Hämeenlinna.→		552	726	957	1611	2029			
1339	1928	2227	2359	147		147	→Toijala	→	506	631	858	1529	1933			
1838	2330	—	—	275		275	→Turku	→	—	—	—	1220	1618			
910	1618	1842	1842	—		—	←Turku	←	1155	1155	1155	1838	2330			
1342	1936	2235	002	—		—	←Toijala	←	504	626	843	1526	1918			
1427	2038	2332	050	187		187	→Tampere	→	420	535	740	1444	1818			
1455	—	2356	108	—		—	←Tampere	←	405	515	—	1420	—			
1729	—	237	328	276		276	←Viipuri	←	148	238	—	1145	—			
1805	—	316	401	301		301	→Haapamäki	→	113	158	—	1107	—			
2056	—	612	612	379		379	→Jyväskylä	→	2242	2242	—	810	—			
—	—	1412	1412	640		640	←Elisenvaara	←	1420	1420	—	—	—			
302	—	1420	1420	—		—	←Elisenvaara	←	1412	1412	—	202	—			
1515	—	2242	2242	—		—	←Jyväskylä	←	612	612	—	1410	—			
1825	—	328	418	—		—	←Haapamäki	←	052	140	—	1045	—			
1937	—	443	523	346		346	←Ähtäri	←	2349	027	—	937	—			
2122	—	635	700	419		419	→Seinäjoki	→	2207	2230	—	748	—			
2210	—	736	—	—		—	←Seinäjoki	←	2138	—	—	720	—			
630	—	1550	753	—		—	→Oulu	→	1310	—	—	2315	—			
1119	—	—	—	919		919	→Kontiomäki	→	—	—	—	1750	—			
635	—	—	—	1499		1499	→Viipuri	→	—	—	—	2310	—			
—	—	1140	—	—		—	←Kontiomäki	←	1728	—	—	—	—			
650	—	1618	—	—		—	←Oulu	←	1248	—	—	2247	—			
926	—	1919	859	—		—	→Kemi	→	1018	—	—	2017	—			
1308	—	—	—	973		973	→Rovaniemi	→	520	—	—	1625	—			
520	—	1625	—	—		—	←Rovaniemi	←	1308	—	—	—	—			
936	—	1934	—	—		—	←Kemi	←	1006	—	—	2005	—			
1020	—	2024	885	—		—	→Tornio	→	920	—	—	1925	—			
1309	—	—	—	960		960	→Kauliranta	→	622	—	—	1425	—			

Helsingin—Tampereen rata suuntautuu Helsingistä pohjoiseen tiheästi asuttujen seutujen halki.

Riihimäellä kääntyy Viipurin rata itään (ks. reittiä 4).

Hämeenlinnan huomattavimmat nähtävyydet ovat keski-ajalla Hämeen maakunnan hallintokeskukseksi perustettu Hämeen linna sekä 2 km asemalta pohjoiseen sijaitseva Aulanko-Karlbergin matkailukeskus hyvinhoidettuine puistoineen ja mainioine näköaloineen. Matkailijahotelli.

Hämeenlinna—Kangasala—Tampere, ks. reittiä 3.

Toijala, haararata Turkuun (aikataulua ks. edeltä).

Tampere on Suomen tyypillisin teollisuuskaupunki, »Suomen Manchester», jonka teollisuuslaitokset saavat käyttövoimansa kaupungin läpi virtaavasta Tammerkoskesta. Suuruudeltaan Tampere on Suomen neljäs kaupunki (58.000 asukasta). Kaupungin huomattavimmat rakennukset ovat Tampereen hiippakunnan tuomiokirkko, Väinö Aaltosen veistoksiin koristetun Hämeensillan korvassa sijaitseva Teatteritalo ja C. L. Engelin käsialaa oleva Taidemuseo sekä lukuisat mahtavat tehdasrakennukset. Mustanlahden kallioilla sijaitsevaan Näsilinnaan on sijoitettu Hämeen museo. — Kaupungin länsipuolella, Pyhäjärven rannalla, kohoaa kaunis Pyynikin harju näkötorneineen.

Tampere—Ruovesi—Virrat, ks. reittiä 3.

Viipuri, laivayhteys Ruovedelle (ks. reittiä 3).

Haapamäki, Elisenvaaran—Haapamäen poikkirata idästä (ks. reittiä 12).

Ähtäri, autoyhteys Virroille (ks. reittiä 3).

Seinäjoelta pohjoiseen rata käy Pohjanmaan avaroiden lakeuksien ja silmäkantamattomien viljelysalueiden halki, vauraiden kylien ohi ja lukuisten jokien poikki, käy Pohjanlahden rannalla sijaitsevassa *Kokkolan* kaupungissa ja jatkuu sitten kauempana rannikosta Ouluun.

Oulu on Pohjois-Suomen suurin kaupunki (24.000 asukasta) sekä ympäristönsä taloudellinen ja sivistyksellinen keskus. Kaupungin pohjoispuolella pauhaa Merikoski, Oulujoen viimeinen mahtava koski ennen joen Pohjanlahteen laskemista; koskessa sijaitsee kaunis Hupisaarten saari-ryhmä puistoinen.

Oulu—Kontiomäki—Joensuu—Sortavala—Viipuri, ks. reittiä 11.

Oulu—Kuusamo, ks. reittiä 14.

Oulusta rata jatkuu pohjoiseen Pohjanlahden rantaa seuraten, lukuisten vuolaiden virtojen yli.

Kemin tärkeä puutavarakaupunki sijaitsee Kemijoen suussa.

Kemi—Rovaniemi, ks. reittiä 15.

Kemin pohjoispuolella mahtavat kaarisillat vievät radan Kemijoen suuhaarojen poikki.

Tornion kaupunki sijaitsee Tornionjoen suussa Suomen ja Ruotsin rajalla. Tornion ja *Haaparannan* välillä oleva yhdysrata liittää Suomen ja Ruotsin rautatiet toisiinsa.

Tornio—Kauliranta—Enontekiö, ks. reittiä 16.

Reitti 3.

HÄMEENLINNA—KANGASALA—TAMPERE—RUO- VESI (—VILPPULA)—VIRRAT—ÄHTÄRI.

Hämeenlinna—Kangasala—Tampere autossa (Hämeenlinna—Tampere 25: —, Hämeenlinna—Kangasala 23: —, Kangasala—Tampere 6: —):

1025, 1855	—	← Hämeenlinna ... ←	835, 1635
1140, 2010	46	← Pälkäne ... →	700, 1500
1220, 2040	62	← Kangasala ... →	630, 1430
1250, 2110	82	→ Tampere ... →	600, 1400

Hämeenlinna, ks. reittiä 2.

Hämeenlinnasta maantie suuntautuu pohjoiseen *Hattulan* vanhan kirkon ohitse *Pälkäneen* kirkonkylään sekä jatkuu sieltä luonnonihanan *Vehoniemen* harjun (matkailijamaja, ravintola, näkötorni), Kaivannon kanavan ja Keisariharjun kautta Roineen ja Längelmäveden välitse *Kangasalan* kirkolle ja edelleen Tampereelle.

Tampere, ks. reittiä 2.

Tampere—Ruovesi—Virrat laivassa (s/s »Tarjanne» ja »Pohjola»; Tampere—Ruovesi 1. lk. 30: —, 2. lk. 21: —, Tampere—Virrat 1. lk. 45: —, 2. lk. 35: —):

×1515, ti, to, / 1015	← Tampere ←	s 2130, k, p 1300, × 1015
×1930, ti, to, / 1445	← Ruovesi →	s 1715, k, p 810, × 600
ti, to, / 1820	→ Virrat →	s 1300, k, p 500

Ruoveden kirkonkylän läheisyydessä olevasta Selviikin laiturista on joka arkipäivä autoyhteys Virroille (lähtö Selviikistä laivan tultua 19.00, lähtö Virroilta 5.00 Selviikkiin).

Laivareitti kulkee halki luonnonkauniin *Näsijärven* ja edelleen kapeita ja kanavoituja vesiä Ruovedelle, jonka länsirannalla *Ruoveden* kirkonkylä sijaitsee.

Ruovesi—Vilppula laivassa (s/s »Into»; 12: —):

Ruovesi	→	↓	s, m, k, p 1200, ti, to, / 1450
Vilppula	←	↑	s, m, k, p 1530, ti, to, / 1825
Vilppula	→	↓	m, ti, to, / 600, s, k, p 500
Ruovesi	←	↑	m, ti, to, / 930, s, k, p 830

Ruovedeltä Vilppulaan on myöskin autoyhteys.

Vilppula, ks. reittiä 2.

Ruovedeltä Tampereen—Virtain reitti jatkuu pohjoiseen Tarjannevetä pitkin sekä edelleen kanavan kautta Visuvedelle ja Vaskivedelle, jonka pohjoispäässä Virtain kirkonkylä sijaitsee.

Virrat—Ähtäri autossa (13: —):

↗ 715, 1500	km	↖ ← Virrat	↗ 705, 1430
↘ 904, 1635	43	↘ → Ähtäri	↘ 525, 1245

Ähtäri, ks. reittiä 2.

Reitti 4.

HELSINKI—LAHTI—KOUVOLA (—LAPPEENRANTA)
—VIIPURI.

Rautateitse:

2. 3.	1.2.3.	2. 3.	2. 3.	km			2. 3.	2. 3.	1.2.3.	2. 3.
940	1220	1515	2150	2320	0	↖ ← Helsinki ...	748	838	1140	1847
1255	1435	1833	110	227	130	↖ ← Lahti	453	503	851	1637
1414	1530	1954	230	334	192	↘ → Kouvola ...	336	308	723	1533
1709	1709	2124	745	745	243	→ Kotka ...	2230	2230	545	1300
2252	2252	—	1104	—	465	→ Kuopio ...	1750	1750	—	625
—	—	—	1707	—	659	→ Kontiomäki ...	1707	1707	—	—
625	625	—	1750	1750	—	← Kuopio ...	1104	1104	—	2252
1300	1300	—	2230	2230	—	← Kotka ...	745	745	—	1709
1434	1540	2008	300	400	—	↖ ← Kouvola ...	258	2135	—	1523
1614	1653	2151	517	559	273	↘ → Simola ...	054	031	—	1409
1735	1735	2236	658	658	292	→ Lappeenranta →	2345	2345	—	1215
1617	1654	2154	526	605	—	↖ ← Simola ...	049	026	—	1408
1712	1730	2249	634	700	313	↘ → Viipuri ...	2350	2320	—	1330
1943	1943	—	1006	1006	385	→ Imatra ...	2052	2052	—	1050
2236	2236	430	1323	1323	491	→ Sortavala ...	1730	1730	—	745
—	—	828	1724	1724	624	→ Joensuu ...	1325	1325	—	2112
—	—	1104	2016	2016	705	→ Vuonismaa ...	—	—	—	1836
—	—	2213	—	—	1059	→ Oulu ...	—	—	—	648

Helsingin—Viipurin rata eroaa Helsingin—Tampereen radasta itään Riihimäen asemalla.

Lahti on Suomen nuorin kaupunki ja ripeästi kehitymässä. Pääasemalta johtaa haararata kaupungin pohjoispuolella sijaitsevaan Vesijärven satamaan, josta Päijänteen laivat lähtevät (ks. reittiä 6). Lahdessa sijaitsee valtion suuri radioasema. — Lahdesta voidaan rautateitse tai autolla poiketa Heinolan idylliseen kylpykaupunkiin.

Korian luona rata käy korkeaa siltaa Kymijoen yli.

Kouvola, Savon rata pohjoiseen (ks. reittiä 7), Kotkan rata etelään (ks. reittiä 5).

Simola, lyhyt haararata Lappeenrantaan (ks. reittiä 9).

Viipuri, joka sijaitsee Suomenlahdesta työntyvän Viipurinlahden pohjukassa, on Suomen vanhimpia ja historiallisesti muistorikkaimpia kaupunkeja (68.000 asukasta). Mielenkiintoisimpia nähtävyyksiä ovat 1200-luvun lopulla rakennettu linna, Kauppatorilla sijaitseva, nykyään ravintolaksi sisustettu Pyöreä torni, joka on jäte kaupunkia ympäröineistä vanhoista muureista, Eliel Saarisen piirtämä komea Asematalo sekä kaupungin eteläosassa Panssar-

lahden valleilla sijaitseva Taidemuseon tyylikäs rakennus. 11½ km kaupungista pohjoiseen sijaitsee kauneudesta kuuluisa Monrepon puisto huvimajoineen, muistokivineen ja näköalapaikkoineen sekä Papulanlahden takana Papulan huvipuisto näkötorneineen ja ravintoloineen.

Reitti 5.

HELSINKI—SUURSAARI—KOTKA—KOUVOLA.

Helsinki—Suursaari laivassa (s/s »Södern»; 1. lk. 100: —, 2. lk. 70: —):

4/6—23/7 / 1500 / 2300	30/7—13/8 / 1400 / 2200	← Helsinki . . . . . ← → Suursaari . . . . . →	6/6—15/8 m 845 m 100
------------------------------	-------------------------------	---	----------------------------

Suursaari kohoaa korkeana ja metsän peittämänä keskeltä Suomenlahtea. Saaresta on muodostunut suosittu kesäviikko paikka. Suomen Matkailijayhdistys ylläpitää siellä ravintolaa aikana 10/6—25/8; asuntoja on saatavina paikkakuntalaisilta.

Suursaari—Kotka laivassa (s/s »Suursaari»; 1. lk. 30: —, 2. lk. 25: —, / ja s 35: —):

s 1900, k 1630, / 1030 s 2130, k 1930, / 1330	← Suursaari ← → Kotka . . . . . →	m 1100, to 1200, / 2030 m 815, to 915, / 1800
--	--------------------------------------	--

Kymijoen suussa sijaitsevalla *Kotkalla* on kauttaaltaan teollisuuskaupungin leima. Siellä sijaitsee suuria sahailaitoksia, ja puutavarantientipaikkana Kotkan satama on Suomen ensimmäisiä. — 6 km Kotkasta luoteeseen sijaitsee viehättävällä Kymijoen saarella Langinkosken ent. keisarillinen kalastusmaja.

Rautateitse:

2. 3.	3.	2. 3.	2. 3.	km		2. 3.	3.	2. 3.	2. 3.
545 703	1000 1123	1300 1423	2230 036	0 51	← Kotka . . . . . ← → Kouvola . . . . . →	745 550	917 755	1709 1542	2124 2010
1140 950	—	1847 1712	748 634	243 172	→ Helsinki → → Viipuri . . . . . →	2320 2320	—	1220 1330	1515 1518

Rata suuntautuu Kotkasta pohjoiseen pitkin Kymijoen laaksoa.

Kouvola, ks. reittejä 4 ja 7.

Reitti 6.

LAHTI—JYVÄSKYLÄ.

Lahden asemalta päästään Vesijärven satamaan joko vuokra-autolla tai rautateitse.

Rautateitse:

	km		
1436 1442	0 4	← Lahti . . . . . ← → Vesijärvi . . . . . →	824 815

Vesijärvi—Jyväskylä laivassa (s/s »Suomi» ja »Jyväskylä», sunnuntaisin Vesijärveltä Tehiin ja päinvastoin s/s »Taru» ja Tehistä Jyväskylään ja päinvastoin s/s »Suomi», joten Tehissä on silloin vaihdettava laivaa; 1. lk. 80: —, 2. lk. 60: —):

1445 300	← Vesijärvi . . . . . ← → Jyväskylä . . . . . →	300 1430
-------------	--	-------------

Vesijärven satamasta reitti käy aluksi Vesijärven poikki kauniiseen Vääksyn kanavaan, joka johtaa kapean kanaksen poikki varsinaiselle *Päijänteelle*, Saimaan jälkeen Suomen suurimmalle sisäjärvelle. Päijänteen luonto on jylhä, rannat yleensä jyrkkiä, korkeita ja kallioisia, luke-mattomien lahtien pirstomia. — Mainittujen laivojen reitti seuraa enimmäkseen länsirantaa; s/s »Jyväskylä» (Vesi-järveltä *m, k, p*, Jyväskylästä *ti, to, l*) poikkeaa kuitenkin m. m. itärannalla olevaan Suopellon laituriin; länsirannalla s/s »Jyväskylä» käy m. m. vauraassa Jämsän kirkonkylässä. — Päijänteen laajin selkä on Kuhmoisten ja Sysmän (Suopellon) välillä leviävä Tehi. Pohjoisosassaan järvi kapenee huomattavasti.

Jyväskylän kaupunki sijaitsee Päijänteen pohjoispäässä Jyväsjärven rannalla, kesäisin kokonaan puistikkojen ja puutarhojen verhoamana. Kaupunki on huomattava var-sinkin ympäristönsä sivistyksellisenä keskuksena.

Jyväskylä—Haapamäki ja Jyväskylä—Elisenvaara, ks. reittiä 12.

Reitti 7.

KOUVOLA—MIKKELI—KUOPIO—KONTIOMÄKI.

Rautateitse:

2. 3.	2. 3.	km		2. 3.	2. 3.
2255	1220	—	← Helsinki	700	1847
2320	1330	—	← Viipuri	634	1712
322	1538	0	← Kouvola	150	1406
642	1842	113	← Mikkeli	2250	1113
828	2022	184	→ Pieksämäki	2042	914
1749	038	342	→ Haapamäki	1140	420
1412	202	371	→ Elisenvaara	1420	302
302	1420	—	← Elisenvaara	202	1412
420	1140	—	← Haapamäki	038	1749
848	2040	—	← Pieksämäki	2015	846
1104	2252	273	→ Kuopio	1750	625
1126	—	—	← Kuopio	1723	—
1707	—	467	→ Kontiomäki	1144	—
2213	—	633	→ Oulu	648	—

Kouvolan—Kontiomäen rata (Savon rata), kääntyy Helsingin—Viipurin radasta pohjoiseen *Kouvolan* asemalla (ks. reittiä 4).

Harjun luona rata menee Kymijoen yli ja jatkuu edel-leen pohjoiseen vesistöjen varsia seuraillen.

Mikkelin kaupunki sijaitsee kauniilla paikalla Saimaasta työntyvän pitkän ja kapean lahden pohjukassa. Nais-vuorelle rakennetusta korkeasta vesisäiliötornista avautuu laaja näköala yli kaupungin ja sen ympäristön. Kaupungin pohjoispuolella on Pikku-Punkaharjuksi nimetty kaunis harjanne ja eteläpuolella korkearintainen Kaihunharju.

Mikkeli—Savonlinna, ks. reittiä 8.

Pieksämäki, Savon radan ja Elisenvaaran—Haapamäen radan (ks. reittiä 12) risteysasema.

Kuopion kaupunki sijaitsee Kallaveteen työntyvällä kauniilla niemellä Puijon mäen juurella. Se on ympäröivän Savon maakunnan sekä henkisen että talouselämän keskus (24.000 asukasta). Rakennuksista ovat mainittavimmat

harmaasta kivistä rakennettu kirkko (ent. tuomiokirkko), linnamainen museotalo, johon on sijoitettu kirjasto sekä luonnontieteellisen ja historiallis-kansatieteellisen osaston sisältävä museo, Suomen Pankin rakennus, komea Kaupungintalo sekä kaunis lääninhallituksen rakennus. Kaupungin eteläosasta pistää Kallaveteen pitkä ja kapea Väinölänniemi kauniine puistoineen. — Kuopion lähimmän ympäristön kuuluisin paikka on kaupungin luoteispuolella kohoava *Puijon* mäki, jolle rakennetusta näkötorjasta avautuva suurenmoinen näköala on Suomen kauneimpia.

Kuopio—Savonlinna, ks. reittiä 9.

Kuopio—Joensuu, ks. reittiä 13.

Kuopiosta rautatie jatkuu pohjoiseen 4 km:n pituista Kallaveden poikki rakennettua ratapengertä pitkin ja edelleen vesistöjen varsia pieneen *Iisalmen* kaupunkiin sekä sieltä laajojen metsäseutujen halki Oulujärven itäpäässä sijaitsevaan *Kajaaniin*, jonka huomattavimpana nähtävyytenä ovat Ämmäkosken saarella sijaitsevat 1600-luvulla rakennetun Kajaanin linnan rauniot.

Savon rata päättyy Nurmeksen—Oulun radalla olevalle *Kontiomäen* asemalle (ks. reittiä 11).

Reitti 8.

MIKKELI—SAVONLINNA—JOENSUU.

Mikkeli—Savonlinna laivassa (s/s »Mikkeli»; 1. lk. 75: —, 2. lk. 60: —):

<i>m, k, p</i> 12 ¹⁵ <i>ti, to, /</i> 800	 ← Mikkeli ..... ← → Savonlinna ... → 	<i>m, k, p</i> 800 <i>s, ti, to</i> 1300
---	---	---

Mikkeli, ks. reittiä 7.

Laiva kulkee aluksi kapeaa reittiä Mikkelistä etelään ja sitten Juurisalmen kanavan kautta kalliorantaiselle Louhivedelle sekä edelleen kapeita vesiä Anttolan kirkonkylän kautta Puumalansalmeen. Yövyttyään Lohikoskella laiva jatkaa matkaansa lukuisten saarien lomitse Savonlinnaan.

Savonlinnan kaupunki sijaitsee Haukiveden ja Pihlajaveden välisessä salmessa olevilla saarilla, erinomaisen kauniissa ympäristössä. Matkailukeskuksena Savonlinna on Suomen huomattavimpia. Myöskin siellä toimiva kylpylaitos on omiaan vilkastuttamaan kaupungin elämää kesäisin. — Savonlinnan huomattavin nähtävyys on Kyrönsalmen saarella sijaitseva, harmaasta kivistä rakennettu *Olavinlinna*, kaunein ja parhaiten säilynyt Suomen keskiaikaisista linnoista ja pohjoismaiden huomattavimpia historiallisia muistomerkkejä.

Savonlinna—Elisenvaara ja Savonlinna—Haapamäki, ks. reittiä 12.

Savonlinna—Vuoksenniska—Lappeenranta ja Savonlinna—Kuopio, ks. reittiä 9.

Savonlinna—Joensuu laivassa (s/s »Orivesi I» ja »Orivesi II»; 1. lk. 90: —, 2. lk. 70: —):

1300 800	 ← Savonlinna ..... ← → Joensuu ..... → 	800 1345
-------------	---	-------------

Savonlinnasta lähdettyään laivat kulkevat Olavinlinnan vieritse ja rautatiesillan alitse Haapavedelle ja sieltä edelleen laajalle Haukivedelle. Oravin kanavasta alkaen reitti muuttuu varsin kapeaksi ja mutkaiseksi laajetakseen Vuokalan ohi mentyä suureksi Orivedeksi. Sieltä matka jatkuu kapeita ja matalia, lukuisten reimarien

viitoittamia vesiä aavalle Pyhäselälle, jonka pohjoisosasta kapea väylä johtaa Pielisjoen suussa sijaitsevaan *Joensuun* kaupunkiin.

Joensuu—Viipuri ja Joensuu—Koli—Vaala—Oulu, ks.
reittiä 11.

Reitti 9.

LAPPEENRANTA—VUOKSENNISKA—SAVON-
LINNA—KUOPIO.

Lappeenranta—Vuoksenniska—Savonlinna laivassa (s/s «Savonlinna» ja «Imatra II»); Lappeenranta—Vuoksenniska 2. lk. 15:—, Lappeenranta—Savonlinna 1. lk. 95—75:—, 2. lk. 55:—, Vuoksenniska—Savonlinna 1. lk. 90—70:—, 2. lk. 50:—):

父 1300	← Lappeenranta	父 700
父 1530	→ Vuoksenniska	父 430
1545	← ”	2330
800	→ Savonlinna	1300

Lauantaisin Savonlinnasta lähtevä laiva yöpyy Puumalassa ja saapuu Vuoksenniskalle sunnuntaina 7.30.

Lappeenrannan kaupunki sijaitsee Saimaan etelärannalla, Salpausselän rinteellä, ja on Saimaan laivaliikenteen eteläisenä päätekohtana. Rautatieverkon yhteydessä kaupunki on Helsingin—Viipurin radalla olevalle *Simolan* asemalle johtavan lyhyen haararadan kautta (ks. reittiä 4). *Lappeenrannassa* on kylpylaitos.

Laivat suuntaavat aluksi kulkunsa Saimaan etelärannikkoa seuraten, sivuuttavat Saimaan kanavan suun Lauritsalan kohdalla ja saapuvat sitten väljemmille vesille, *Suur-Saimaan* ulapalle, jossa ei paikoitellen taivaanrannalta maata näy, sekä poikkeavat *Vuoksenniskan* satamaan samannimisen aseman luo, josta on rautatie- ja autoyhteys *Imatralle* (ks. reittiä 10).

Vuoksenniskalta laivat jatkavat matkaansa pohjoiseen Ruokolahden kirkonkylään sekä edelleen kapeita vesiä pitkin Suur-Saimaalle. Puumalansalmessa Vuoksenniskan-Savonlinnan reitti yhtyy Mikkelin-Savonlinnan reittiin (ks. reittiä 8). Salmen läpi kuljettuaan laivat kiertelevät sangen kapeita vesiä pohjoiseen Sulkavan kirkonkylään, jossa ne yöpyvät muutamaksi tunniksi. Sulkavalta matka jatkuu saaririkkaiden Tuohiveden ja Pihlajaveden kautta *Savonlinnaan* (ks. reittiä 8).

Savonlinnan—Kuopion välillä on kaksi laivareittiä, joista toinen käy *Heinäveden*, toinen *Leppävirran* kautta. Molemmat reitit kuuluvat Suomen sisävesireittien kau-
neimpiin.

Savonlinna—Heinävesi—Kuopio laivassa (s/s »Heinävesi I» ja »Heinävesi II»; 1. lk. 85—70: —, 2. lk. 55: —):

1315	← Savonlinna	←	700
700	→ Kuopio	→	1400

Savonlinnasta lähdettyään Heinäveden reitin laivat seuraavat Joensuuhun menevien laivojen reittiä Oravin kanavaan asti (ks. reittiä 8), josta ne kääntyvät pohjoiseen lukemattomien saarien lomitse usein joentapaisiksi kaventu-

neita ja kanavoituja vesiä pitkin. Kermajärven etelärannalla olevassa *Heinäveden* kirkonkylässä laivat yöpyvät. Heinävedeltä matka jatkuu Karvion kanavan, Varisjärven, Suvasveden ja Vehmersalmen kautta suurelle Kallavedelle, jonka poikki kuljettuaan laivat laskevat *Kuopion* satamaan (ks. reittiä 7).

Savonlinna—Leppävirta—Kuopio laivassa (s/s »Leppävirta I» ja »Leppävirta II»; 1. lk. 85—70: —, 2. lk. 55: —):

1310 800	← Savonlinna ..... ← ↓ → Kuopio ..... →	800 1350
-------------	--	-------------

Leppävirran reitin laivat suuntaavat matkansa Savonlinnasta aluksi Joensuuhun menevien laivojen reittiä Haukivedelle (ks. reittiä 8), jossa ne seuraavat Rantasalmen puoleista rantaa ja poikkeavat m. m. *Varkauden* kauppaan, sekä edelleen Taipaleen kanavan kautta Unnukavedelle, jonka pohjoispuolella sijaitsevassa *Leppävirran* kirkonkylässä laivat yöpyvät. Leppävirralta matka jatkuu Konnuksen kanavaan, joka on reitin kauneimpia paikkoja, sekä edelleen Koirusveden kautta Kallavedelle, jonka poikki kuljettuaan laivat laskevat *Kuopion* satamaan (ks. reittiä 7).

Reitti 10.

VIIPURI—IMATRA—VUOKSENNISKA.

Rautateitse:

	km	3.	2. 3.	2. 3.	2. 3.	2. 3.	3.	2. 3.
<i>Helsinki</i> . . . . . →	—	—	2320	—	—	—	1220	—
Viipuri . . . . . →	0	1/4-31/8	747	1036	1310	1524	1750	2032
Antrea . . . . . ←	40	1/4-31/8	858	1144	1416	1631	1846	2139
<i>Elisenvaara</i> . . . . . →	—	309	—	935	—	1428	—	1930
Antrea . . . . . →	—	530	913	1156	1425	1643	1855	2151
Imatra . . . . . ←	72	656	1006	1244	1518	1738	1943	2246
Imatra . . . . . →	—	701	1011	1245	1523	1741	1944	2250
Vuoksenniska . . . . . ←	79	715	1022	1256	1534	1753	1955	2301
	km	2. 3.	2. 3.	2. 3.	2. 3.	2. 3.	3.	3.
Vuoksenniska . . . . . →	0	—	752	1030	1500	2030	1300	2240
Imatra . . . . . ←	7	—	803	1040	1510	2040	1310	2250
Imatra . . . . . →	—	632	813	1050	1522	2052	1320	2300
Antrea . . . . . ←	39	725	912	1140	1615	2145	1410	2350
<i>Elisenvaara</i> . . . . . ←	112	—	1137	1356	—	—	—	229
Antrea . . . . . →	—	735	924	1144	1631	2156	1416	—
Viipuri . . . . . ←	79	842	1030	1248	1740	2303	1514	—
<i>Helsinki</i> . . . . . ←	392	—	—	1847	—	748	—	—

Imatran asema sijaitsee 1 km itään *Imatran* maailman-kuulusta koskesta. Asemalta vie tie länteen ensin 85 m leveän voimalaitoskanavan yli ja sitten rautaista kaarisiltaa pitkin aivan kosken yläpuolelta sen länsirannalle. Siellä sijaitsevaa Valtionhotellia ympäröivästä puistosta kosken suurenmoiset nähtävyydet esiintyvät parhaiten katsojalle. — 3 km alempana virtaava *Vallinkoski* on sekin huomiota ansaitseva. — *Imatraan* on vv. 1925—29 rakennettu valtava voimalaitos, joka varustaa sähkövoimalla koko Etelä-Suomen.

Imatralta rautatie jatkuu vielä 7 km pohjoiseen *Saimaan* rannalle sijaitsevalle *Vuoksenniskalle*.

Vuoksenniska—*Savonlinna* ja *Vuoksenniska*—*Lappeenranta*, ks. reittiä 9.

Reitti 11.

VIIPURI—ELISENVAARA—SORTAVALA—VALAMO
—JOENSUU—KOLI—KONTIOMÄKI—VAALA—OULU.

Rautateitse:

2. 3.	2. 3.	2. 3.	2. 3.	km		2. 3.	2. 3.	2. 3.	2. 3.
2320	—	1220	1515	—	← Helsinki . . . ←	—	1847	—	748
828	1036	1750	2310	0	← Viipuri . . . ←	635	1248	1740	2233
922	1144	1846	018	40	→ Antrea . . . →	524	1144	1631	2141
873	1050	1652	2300	—	← Imatra . . . ←	656	1244	1738	2246
934	1154	1850	028	—	← Antrea . . . ←	513	1131	1622	2129
1137	1356	2046	229	113	→ Elisenvaara →	309	935	1428	1930
—	1637	2317	517	194	→ Savonlinna →	2340	615	1158	1640
—	038	—	1749	458	→ Haapamäki →	1740	—	420	—
—	—	—	1140	—	← Haapamäki ←	1749	—	—	—
615	—	1640	2340	—	← Savonlinna ←	517	—	—	2317
1152	—	2059	254	—	← Elisenvaara ←	242	918	—	1915
1323	—	2236	430	178	→ Sortavala . →	101	745	—	1730
1342	—	—	445	—	← Sortavala . ←	044	—	—	1707
1724	—	—	828	311	→ Joensuu . . →	2112	—	—	1325
1742	—	—	848	—	← Joensuu . . ←	2055	—	—	—
2017	—	—	1105	392	← Vuonislampi →	1836	—	—	—
2. 3.	2. 3.	—	1729	580	→ Kontiomäki →	1138	2. 3.	2. 3.	—
—	—	—	2305	774	→ Kuopio . . . →	610	—	—	—
—	1140	10/6—31/8	1750	—	← Kontiomäki ←	1119	1728	—	—
445	1345	10/6—31/8	1955	654	← Vaala . . . →	924	1534	1920	—
633	1512	1735	2120	710	← Muhos . . . →	746	1401	1736	—
751	1605	1900	2213	746	→ Oulu . . . . →	648	1304	1625	—
—	2024	—	—	878	→ Tornio . . . →	—	920	—	—
800	—	—	1810	1499	→ Helsinki . . →	1055	—	2050	—

Viipuri, ks. reittiä 4.

Antrea, Imatralle ja Vuoksenniskalle vievä rata eroaa (ks. reittiä 10).

Elisenvaara, Elisenvaaran—Haapamäen rata eroaa (ks. reittiä 12).

Sortavalan kaupunki sijaitsee saariston suojaaman Laatokan lahden rannalla. Kaupungin länsipuolella sijaitsee kaunis Vakkosalmen puisto, jonka laidassa kohoavasta Kuhavuoren näkötorjista on laaja näköala Laatokan saaristoon.

Sortavala—Valamo laivassa (s/s »Valamon Luostari»; meno ja paluu yhteensä 35: —):

$\frac{1}{6}$ — $\frac{15}{6}$		$\frac{1}{6}$ — $\frac{15}{6}$
m, / 1400	← Sortavala . . . . . ←	s 1815, / 1215
m, / 1615	→ Valamo . . . . . →	s 1600, / 1000

$\frac{16}{6}$ — $\frac{31}{8}$		$\frac{16}{6}$ — $\frac{31}{8}$
s 815, 1930, / 1400	← Sortavala ←	s 1815, / 1215, / 2115
s 1030, 2145, / 1615	→ Valamo →	s 1600, / 1000, / 1900

Valamon saariryhmä sijaitsee Laatokan, Euroopan suurimman sisäjärven pohjoisosassa; siihen kuuluu kaikkiaan 40 suurempaa ja pienempää saarta. Pääsaaren suurin pituus on 9 km ja leveys 7 km. Rannat kohoavat yleensä jyrkkinä vedestä, maasto on vuorista ja metsän peittämää.

Pääsaarella sijaitsee kuuluisa Valamon luostari, jonka perustamisvuodeksi mainitaan 992. Loistoaijansa sillä oli 1800-luvun lopulla, sen maine levisi yli koko kreikkalais-

katolisen maailman ja sinne vaelsi suuria pyhiinvaeltajajoukkoja. Pääluostarin huomattavin nähtävyys on Kirkastuskirkko, johon kuuluu kaksi päällekkäin olevaa kirkkorakennusta ja jonka 70 m:n korkuisesta tornista avautuu näköala Laatokalle. Paitsi pääluostarin kirkkoja Valamossa on joukko pienempiä pyhäkköjä, n. s. »skiittoja». Luostarin takana sijaitsee vanha hautausmaa, jonne m. m. luostarin johtajat ovat haudattuina ja jossa näytetään myöskin Ruotsin kuninkaan Maunu Eerikinpojan hautaa. — Pääluostarin viereen on matkailijoita ja pyhiinvaeltajia varten rakennettu hotelli.

Sortavalasta rautatie jatkuu pohjoiseen harvaanasuttujen Karjalan maiden halki.

Joensuu, ks. reittiä 8.

Joensuu—Savonlinna, ks. reittiä 8.

Joensuu—Kuopio, ks. reittiä 13.

Rautatie jatkuu Joensuusta pohjoiseen Pielisjoen vartta ja sen jälkeen Pielisjärven itärantaa seuraten.

Vuonislahden asemalta välittää m/s »Ukko-Koli» liikennettä Pielisjärven yli Kolille (15:—). »Ukko-Koli» on Vuonislahdessa vastassa junia 11.03, 18.34 ja 20.15.

Pielisjärvi on Suomen suurimpia järviä, jossa ennen-kaikkea vetää huomion puoleensa länsirannan jylhä kukkula-jono. Kukkuloista korkein on *Kolivaara*, jonka korkein huippu *Ukko-Koli* kohoaa 348 m yli merenpinnan ja 254 m yli Pielisjärven pinnan. Kauniin luontonsa ja suurenmoisten näköalojensa takia Koli on Suomen ensimmäisiä matkailupaikkoja. Matkailijoiden majoituksen on järjestänyt Suomen Matkailijayhdistys, jonka nykyaikaisesti varustettu »ylämaja» sijaitsee aivan lähellä Ukko-Kolin huippua.

Vuonislahdesta rautatie jatkuu edelleen Pielisjärven rantaa seuraten Lieksan ja Nurmeksen kautta sekä Nurmeksesta lähtien harvaanasuttujen, yksinäisten metsäseutujen halki.

Jonkin matkaa *Vuokatin* aseman eteläpuolella kohoaa jylhä Vuokatti-niminen vaara (351 m), joka näköalapaikkana on huomattava ja lähinnä Koliin verrattava.

Kontiomäki, Savon rata liittyy etelästä (ks. reittiä 7).

Rautatie jatkuu länteen suuren *Oulujärven* pohjoispuolitse.

Vaala sijaitsee Oulujärven länsipäässä *Oulujoen* lähtökohdassa; Suomen Matkailijayhdistyksen Oulujoelle järjestämän *koskiveneliikenteen* alkukohta. Matkailijahotelli (seisake aivan hotellin kohdalla).

Koskiveneessä Vaala—Nuojua (50:—) ja Sotka—Muhos (55:—; molemmat matkat yhteensä 100:—):

$10/6-31/8$		km	
Vaala	} koskiveneessä	—	1130
Nuojua		—	1315
Nuojua	} junassa	0	1357
Sotka, Ojala		32	1447
Sotka, Ojala	} koskiveneessä	—	1500
Muhos		—	1630
Muhos	} junassa	0	1735
Oulu		36	1900

Kohta Vaalasta lähdettyään koskiveneet joutuvat kiittämään ensimmäiseen suureen koskeen, *Niskakoskeen*, joka on Oulujoen komeimpia. Sen jälkeen seuraa suvantoja ja pienempiä koskia, joiden ohi matkustetaan junassa Nuojuan asemalta Ojalan seisakkeelle (heti Sotkan pysäkin jälkeen). Siellä astutaan jälleen koskiveneeseen, ja koskimatkan mielenkiintoisin vaihe, *Pyhäkosken* lasku,

alkaa. Pyhäkoski on Suomen voimakkain koski, jossa korkeat vaahtopäät heittelevät venettä. Sen rannat ovat korkeita ja jyrkkiä, ja metsä ulottuu usein vedenrajaan asti. Pyhäkosken alla olevaan *Muhoksen* kirkonkylään koskimatka päättyy.

Muhoksesta matka jatkuu rautateitse Ouluun.

Oulu, ks. reittiä 2.

Reitti 12.

ELISENVAARA—PUNKAHARJU—SAVONLINNA— JYVÄSKYLÄ—HAAPAMÄKI.

Rautateitse:

2. 3.	2. 3.	2. 3.	2. 3.	km		2. 3.	2. 3.	2. 3.	2. 3.
2310 701	—	1038 1040	1750 1730	—	← Viipuri . . . . ←	635 430	1248 1323	1740 1901	2233 2236
302	500	1420	2102	0	← Elisenvaara . . . . ←	202	910	1412	1905
434	645	1553	2234	54	← Punkaharju . . . . →	027	714	1241	1730
517	740	1637	2317	81	→ Savonlinna . . . . →	2340	615	1158	1640
538	—	1655	—	—	← Savonlinna . . . . ←	2320	—	1142	—
825	—	1940	—	—	→ Pieksämäki . . . . →	2035	—	910	—
1104	—	2252	—	276	→ Kuopio . . . . →	1750	—	625	—
1406	—	150	—	371	→ Kouvola . . . . →	1538	—	322	—
322	—	1538	—	—	← Kouvola . . . . ←	150	—	1406	—
625	—	1750	—	—	← Kuopio . . . . ←	2252	—	1704	—
930	—	2030	520	—	← Pieksämäki . . . . ←	1910	—	818	—
1229	—	2222	750	267	→ Jyväskylä . . . . →	1616	—	627	—
1515	—	2242	810	—	← Jyväskylä . . . . ←	1410	2056	612	—
1749	—	038	1043	345	→ Haapamäki . . . . →	1140	1832	420	—
—	—	800	1810	646	→ Helsinki . . . . →	—	1055	2050	—
1020	—	2024	—	929	→ Tornio . . . . →	1925	—	920	—

Elisenvaaran—Haapamäen rata eroaa Viipurin—Nurmesen radasta *Elisenvaaran* asemalla (ks. reittiä 11).

Särkisalmessa rata käy kauniin Simpelejärven poikki.

Punkasalmella rata menee kääntösiltaa pitkin Punkasalmen yli ja sitten pitkin Punkaharjua; molemmin puolin avautuu ihana näköala saaririkkaalle Saimaalle.

Punkaharju on 7 km:n pituinen vierinkiviharju tai oikeastaan saari, jonka kaunis luonto ja ihanat näköalat ovat tehneet siitä yhden Suomen kuuluisimpia matkailupaikkoja. Punkaharjun kaunein näköala avautuu Laukanlahden ja Valkiajärven välissä kohoavalta n. s. Runebergin kummulta, jolla tarinan mukaan J. L. Runeberg on kirjoittanut tunnetun runonsa »Heinäkuun viides päivä». Punkaharjun metsät, jotka kuuluvat valtiolle, ovat hyvin hoidetut, joten kävelyn suuntaaminen maantieltä syrjäänkin ei tuota vaikeuksia. Kaksi matkailijahotellia.

Punkaharju—Savonlinna laivassa (s/s »Punkaharju II»;
1. lk. 20: —, 2. lk. 15: —):

19/6—17/8			19/6—17/8
1900	530	← Punkaharju . . . . ←	1500
2100	800	→ Savonlinna . . . . →	2330
			2130

Reitti käy lukuisten saarien lomitse, kapeita vesiä pitkin.

Punkaharjulta rautatie jatkuu rautasiltaa pitkin Tuunaansalmen yli.

Ennen Savonlinnaan tuloa rata käy Kyrönsalmen 168 m:n pituisen sillan yli, jolta avautuu kaunis näköala kaupunkiin ja Olavinlinnaan päin.

Savonlinna, ks. reittiä 8.

Savonlinna—Mikkeli ja Savonlinna—Joensuu, ks. reittiä 8.

Savonlinna—Vuoksenniska—Lappeenranta ja Savonlinna—Kuopio, ks. reittiä 9.

Pieksämäki, Elisenvaaran—Haapamäen ja Kouvolaan—Kontiomäen radan (ks. reittiä 7) risteysasema.

Rataosa Pieksämäki—Jyväskylä on Suomen mielenkiintoisimpia. Metsolahden aseman länsipuolella rata menee 1.223 m:n pituisen Pönttövuoren tunnelin läpi, joka on Suomen rautateiden pisin tunneli, sekä sen jälkeen syvän Leppälahden leikkauksen kautta, joka on laatuaan suurin pohjoismaissa. Edelleen rata käy vaikeasti rakennettavissa ollutta 1.640 m:n pituista pengertä Leppäveden yli.

Jyväskylä, ks. reittiä 6.

Jyväskylä—Lahti, ks. reittiä 6.

Vesangan aseman luona rata menee 350 m:n pituisen Möykynmäen tunnelin läpi sekä edelleen useita järviä sivuten *Haapamäelle*.

Haapamäki—Helsinki ja Haapamäki—Tornio, ks. reittiä 2.

Reitti 13.

JOENSUU—KUOPIO.

Joensuu—Kuopio autossa (50: —):

1130	km			1700
1630	—	↓ ← Joensuu	← ↑	1155
	135	↓ → Toivala	→ ↑	

Joensuu, ks. reittejä 8 ja 11.

Autot kulkevat aluksi Joensuun—Outokummun radan vartta seuraten Kuorinkajärven ja Viinijärven välitse Kuusjärven kirkonkylään. Sieltä matka jatkuu suuren Juojärven pohjoispäässä sijaitsevaan Tuusniemen kirkonkylään ja Riistavedelle sekä Jännevirran salmen poikki Toivalaan, josta edelleen rautatien vartta ja pengertä Kallaveden poikki Kuopioon.

Toivala—Kuopio rautateitse:

2. 3.	2. 3.	km		2. 3.
1656	2242	0	↓ ← Toivala	1153
1723	2305	14	↓ → Kuopio	1126

Kuopio, ks. reittiä 7.

Reitti 14.

OULU—KUUSAMO—ROVANIEMI.

Oulu—Kuusamo postiautossa (90: —):

× 900	km			
× 1900	—	↓ ← Oulu	← ↑	<i>s, ti, k, to, p, / 1600</i>
	241	↓ → Kuusamo	→ ↑	<i>s, ti, k, to, p, / 600</i>

Oulu, ks. reittiä 2.

Autolinja käy laajojen salomaiden halki Kiimingin, Pudasjärven ja Taivalkosken kautta lähelle Venäjän rajaa *Kuusamoon*, joka on tunnettu lukuisista vaaroistaan ja erämaanjärvistään. Kuusamon huomattavin nähtävyys on 60 km:n päässä kirkonkylästä koilliseen sijaitseva 23 km:n pituinen, vuonomaisen kapea ja jyrkkärantainen, jylhä *Paanajärvi*, jonka itäpää ulottuu aina rajaan asti.

Kuusamo—Paanajärvi postiautossa (30: —):

<i>ti, to, / 1200</i>	km	← Kuusamo ... ←	<i>ti, to, / 1815</i>
<i>ti, to, / 1415</i>	60	Y → Paanajärvi ... →	<i>ti, to, / 1600</i>

Kuusamo—Rovaniemi autossa (70: —):

× 600	km	← Kuusamo ... ←	× 2215
× 1345	190	Y → Rovaniemi ... →	× 1430

Tie johtaa Kitkajärven poikki Mourusalmessa sekä edelleen Posion kautta Kemijoen mutkassa olevaan Autin kylään ja sieltä Kemijoen vartta seuraten *Rovaniemelle* (ks. reittiä 15).

Reitti 15.

KEMI—ROVANIEMI—IVALO—KOLTTAKÖNGÄS —JÄÄMERI—PETSAMO.

Lappiin matkustamista varten vaaditaan henkilötodistus (maksuton), joka jokaisen matkustajan on hankittava paikkakuntansa nimismieheltä tai poliisilaitokselta.

Kemi—Rovaniemi rautateitse:

2. 3.	2. 3.	km		2. 3.	2. 3.
—	10 ⁵⁵ 920	—	← Helsinki ... ←	800	18 ¹⁰ 20 ²⁴
510	—	—	← Tornio ... ←	—	—
545	1018	0	← Kemi ... ←	844	1926
946	1308	114	Y → Rovaniemi ... →	520	1625

Rovaniemen junat lähtevät *Kemistä* (ks. reittiä 2). Rovaniemen rata eroaa Tornion radasta Laurilan asemalla ja suuntautuu pohjoiseen Kemijoen vartta seuraten.

Rovaniemen kauppala sijaitsee Kemijoen ja sen pohjoisesta tulevan lisäjoen Ounasjoen yhtymäkohdassa, 5 km napapiirin eteläpuolella. Kauppala on ripeästi edistymässä ja muodostaa koko Lapin liikenteen keskuksen, »Lapin pääkaupungin», josta maantiet haarautuvat eri suunnille ja josta alkaa Petsamoon vievä »maailman ainoa Jäämerentie». Rovaniemeä vastapäätä Kemijoen toisella rannalla kohoa Ounasvaara (216 m), jonne juhannuksen aikaan näkyy keskiyön aurinko.

Rovaniemi—Petsamo postiautossa (Rovaniemi—Ivalo 125: —, Rovaniemi—Salmijärvi 185: —, Rovaniemi—Liinahamari 220: —):

1000	1400	km	← Rovaniemi ... ←	1445	400
1745	2300	296	→ Ivalo ... →	600	2000
1830	1030	—	← „ ... ←	1640	1900
2230	1530	454	← Salmijärvi ... →	1155	1500
030	1815	531	Y → Liinahamari ... →	900	1300

Rovaniemeltä lähdettäessä mennään ensin Ounaskosken yhdistettyä maantie- ja rautatiesiltaa pitkin Kemijoen vasemmalle rannalle ja sieltä Suutarinkorvan siltaa pitkin jälleen joen oikealle rannalle, josta tie jatkuu pohjoiseen karujen ja harvaanasuttujen seutujen halki *Sodankylään* ja sieltä edelleen erämaantaipalia Kitisen vartta seuraillen. Vuotson lappalaiskylän ohi mentyä maisemat muuttuvat jylhemmiksi. *Kaunispään* tunturilta, jonka poikki maan-

tie johtaa, avautuu laaja näköala yli tyyppillisten tunturimaisemien; sen pohjoispuolella vedet virtaavat Jäämerelle päin. Törmäsen kylän kohdalla saavutaan Inarijärveen laskevan Ivalojoen laaksoon.

Ivalon kylä sijaitsee Ivalojoen rannalla Petsamon ja Inarin maanteiden haarautumiskohdassa. Sikäläiset Suomen Matkailijayhdistyksen majat ovat Petsamon matkailijain yöpymispaikkana.

Ivalosta Petsamon tie jatkuu koilliseen Inarijärven rantojen läheisyydessä.

Virtaniemi sijaitsee Paatsjoen rannalla, lähellä sitä kohtaa, jossa joki saa alkunsa Inarijärvestä; Suomen Matkailijayhdistyksen maja; tilaisuus urheilukalastukseen.

Maantie jatkuu edelleen Paatsjoen vartta seuraten *Salmijärvelle*.

Salmijärvi—Kuivalahti autossa, Kuivalahti—Koltta-köngäs moottoriveneessä (yht. 30:—):

1530	2230	↖ ← Salmijärvi	↗ →	1430	2200
1550	2250	→ Kuivalahti	↗ →	1410	2140
1605	2300	↖ ← "	↗ →	1400	2130
1830	130	↘ → Kolttaköngäs	↘ →	1130	1900

Venereitti, joka alkaa Kuivalahdesta, käy Paatsjokeen kuuluvaa kaunista, tunturien ympäröimää Töllevijärveä pitkin pohjoiseen. Järven pohjoispäästä alkavan komean Jäniskosken ohi moottorivene vedetään kosken sivuun rakennettua rataa pitkin. Jäniskosken alta matkaa jatketaan virtaa alas Paatsjoen viimeiselle mahtavalle koskelle, *Kolttaköngäälle*, jonka niskassa lasketaan maihin. Sieltä on 1 km:n kävelymatka Kolttaköngään lappalaiskylään, jossa sijaitsee Suomen Matkailijayhdistyksen maja. — Kolttaköngään kylää nimitetään myöskin Boris-Glebiksi siellä sijaitsevan, v:n 800 tienoilla murhattujen Boris ja Gleb nimisten kristittyjen ruhtinaiden muistoksi pyhän Trifonin 1500-luvulla rakentaman vanhan kirkon mukaan, jonka vieressä myöhemmin rakennettu uusi kirkko sijaitsee.

Kolttaköngäältä matkaa voidaan jatkaa edelleen Paatsjoen suussa Bok-vuonon rannalla sijaitsevaan norjalaiseen *Kirkkoniemen* (Kirkenesin) kauppalaan joko moottoriveneessä (25:—) tai siten, että Kolttaköngäältä matkustetaan moottoriveneessä *Jokiniemeen* (Elvenesin; 10:—) ja sieltä kaksi kertaa päivässä kulkevassa linja-autossa Kirkkoniemeen. Kirkkoniemi on norjalaisen rannikkopostihöyrylaivaliikenteen päätekohta, joten sieltä on tilaisuus jatkaa matkaa Norjan rannikkoa pitkin etelään *Narvikiin* ja sieltä rautateitse Suomeen.

Kirkkoniemestä »Hurtigrutenin» laivoissa

a) s 23.00, m, k 20.00; laivanmuutto k, to, l aamulla *Lødingenissä*, josta lähtö k, l 8.30, to 9.00; saap. *Narvikiin* k 14.00, to 20.00, l 13.30.

b) ti 23.00, to 20.00, l 15.00; saap. *Svolvaeriin* s, ti, p 15.00; *Svolvaerista* toisella laivalla m, k 1.30, l 2.00; saap. *Narvikiin* m 14.15, k 14.00, l 13.30 [Kirkkoniemi—Lødingen—Narvik 1. lk. (hyttipaikka) Nkr. 83:30, 3. lk. Nkr. 30:15, Kirkkoniemi—Svolvaer—Narvik 1. lk. (hyttipaikka) Nkr. 93:05, 3. lk. Nkr. 33:50]. *Narvikista* junassa 19.00, saap. *Bodeniin* 8.13 (makuuvaunuja), *Bodenista* junassa 9.36, saap. *Haaparantaan* 13.46, *Haaparannasta* junassa 14.00, saap. *Tornioon* 15.10 (Narvik—Vassijaure 2. lk. Nkr. 3:90, 3. lk. Nkr. 2:60, Vassijaure—Tornio 2. lk. Rkr. 30:75, 3. lk. Rkr. 20:50, makuupaikka 2. lk. Rkr. 10:—, 3. lk. Rkr. 5:—).

Salmijärveltä postiautot jatkavat matkaansa itäiseen suuntaan tunturimaisemien halki Petsamonjoen laaksoon, jossa kasvillisuus muuttuu rehevämmäksi.

Yläluostarilla, jossa sijaitsee Suomen Matkailijayhdistyksen maja, on tilaisuus urheilukalastukseen. Majalta kääntyy tie kreikkalais-katoliseen luostariin, jonka komea kirkko pyhäinjäännöksineen on näkemisen arvoinen.

Alaluostarin kylä on Petsamon alueen hallinnollinen keskus, sitä seuraa *Näsykän* talonpoikaiskylä ja sen jälkeen *Parkkinan* kylä, joka sijaitsee 15 km pitkän Petsamonvuonon pohjukassa ja on Petsamon huomattavin asutuskeskus.

Parkkinasta maantie jatkuu *Trifonan* satamakylän ohitse *Liinahamarin* syväsatamaan, jossa sijaitsee Suomen Matkailijayhdistyksen maja.

Keskiyönaurinko näkyy Petsamossa 22/5—23/7.

Liinahamari—Kirkkonieniemi—Jokiniemi laivassa (s/s »Aranda»; kerran viikossa).

Liinahamari—Kirkkonieniemi laivassa (norjalaisen »Hurtig-rutenin» laivat »Richard With», »Lofoten» ja »Finmarken»; 1. lk. Nkr. 8: 65 + 10 0/0 hyttipaikasta, 3. lk. Nkr. 3: 20):

/ 11/6, 16/7, 6/8		/ 11/6, 16/7, 6/8
1000	← Liinahamari . . . . . ←	600
1400 1)	→ Kirkkonieniemi (Kirkenes) →	000 1)

1) Norjan aikaa.

Kirkkonieniemi, ks. edeltä.

Liinahamari—Vaitolahti laivassa (s/s »Aranda»; kaksi kertaa viikossa).

Laiva poikkeaa m. m. *Kalastajasaarennon* niemimaan edustalla sijaitseville matalille, runsaan linnustonsa takia mielenkiintoisille Heinäsaarille. Kalastajasaarennon pohjoiskärjessä sijaitsevassa *Vaitolahden* kylässä on Suomen Matkailijayhdistyksen maja.

Reitti 16.

TORNIO—KAULIRANTA—ENONTEKIÖ.

Tornio—Kauliranta rautateitse:

2. 3.	2. 3.	km		2. 3.	2. 3.
1055	—	—	← Helsinki . . . . . ←	800	1810
1050	1620	0	→ Tornio . . . . . →	840	1841
1309	2008	75	→ Kauliranta . . . . . →	622	1425

Rautatie suuntautuu *Torniosta* (ks. reittiä 2) pohjoiseen Tornionjoen vartta seuraten.

Aavasaksan aseman itäpuolella kohoaa samanniminen 232 m korkea vuorenharjanne. Aavasaksa on tullut kuuluisaksi »keskiyön auringostaan», joka juhannuksen tienoissa näkyy sinne useana yönä peräkkäin.

Kauliranta—Muonio—Enontekiö postiautossa (Kauliranta—Muonio 70: —, Kauliranta—Enontekiö 95: —):

	km		
s, ti, k, to, p, / 1330	—	→ Kauliranta . . . →	s, m, k, to, p, / 1245
s, ti, k, to, p, / 2030	191	→ Muonio . . . →	s, m, k, to, p, / 600
s, k, to, / 600	—	← „ . . . ←	s, k, to, / 2000
s, k, to, / 900	271	→ Enontekiö . . . →	s, k, to, / 1700

Maantie johtaa Tornionjoen ja siihen yhtyvän Muonionjoen vartta Turtolan ja Kolarin kirkonkylien kautta *Muonion* suureen kirkonkylään sekä sieltä edelleen jokilaaksoa

seuraten, tuntureiden häämöttäessä taivaanrannalla, Palojoensuun kylään, missä tie kääntyy jyrkästi koilliseen ja päättyy Ounasjärven rannalla sijaitsevaan Enontekiön kirkonkylään *Hettaan*.

Palojoensuusta matkaa voidaan jatkaa Muonionjokea ylös Ruotsin puolella olevan *Karesuannon* kautta korkeiden tuntureiden välissä sijaitsevalle *Kilpisjärvelle* ja Norjan *Skibotniin*.

YLEISSILMÄYSKARTTA.

SUOMEN MATKAILIJAYHDISTYKSEN MATKAILUOPPAITA:

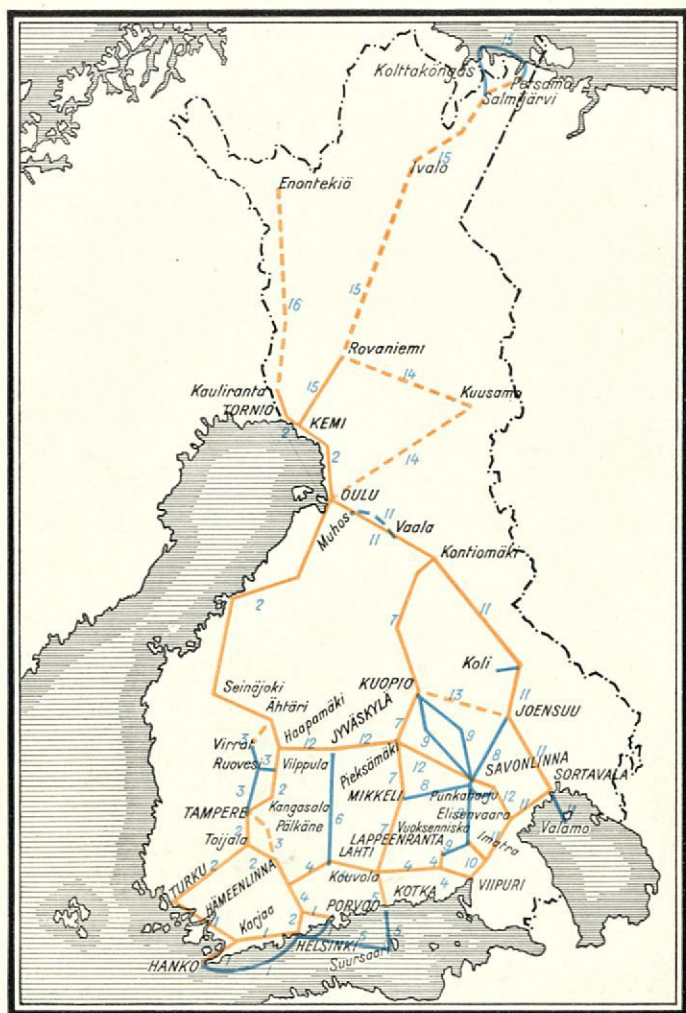
- I. HELSINKI YMPÄRISTÖINEEN. 12:—.
- II. HELSINKI—TURKU. 10:—.
- III. LOHJAN SEUDUT. 6:—.
- V. AHVENANMAA. 10:—.
- VIII. HÄMEEN JÄRVET JA NÄSIJÄRVEN ALUE. 10:—.
- IX. KESKI-SUOMI. 12:—.
- X. SAIMAAN ALUE. 10:—.
- XI. KARJALA. 15:—.
- XIII. KESKI- JA POHJOIS-POHJANMAA. 12:—.
- XIV. LAPPI, PERÄPOHJOLA JA PETSAMO. 10:—.

*Saatavina
kirjakaupoista ja suoraan
julkaisijalta.*

LIITTYKÄÄ SUOMEN MATKAILIJA- YHDISTYKSEEN!

MATKUSTAESSANNE SUOMESSA
MATKAILIJAYHDISTYKSEN JÄSEN-
KORTTI SUO TEILLE MONIA ETUJA

MATKAILUREITTEJÄ SUOMESSA (KAAVIOKARTTA)

— = rautatie   — = laivareitti
 - - - = autolinja

Karttaan merkityt numerot viittaavat matkareittiselostusten
 järjestysnumeroihin

Tarkempia tietoja antaa:

